ABECEDARIVM PALAEOSLOVENICVM

IN USUM GLAGOLITARUM.

ACCEDUNT PARADIGMATA MORPHOLOGICA EX GRAMMATICA CAN. CAROLI PARČIĆ DEPROMPTA NEC NON SPECIMINA LECTIONUM EX PSALTERIO SELECTA.

COMPOSUIT

IOSEPH VAIS.

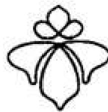

VEGLAE.

1909.

NIHIL OBSTAT!

Veglae, die 19. Octobris 1909.

Dr. Ant. Gršković, censor Dioecesanus.

№ 1451.

IMPRIMATUR!

Datum Veglae ex Curia Episcopali
die 21. Octobris 1909.

† Antonius.

Sumptibus academiae Palaeoslavicae Veglensis.
Typis societatis typographicae »Politika«, Pragae Boh.

In hoc opusculo componendo id secutus sum, ut clericos Glagolitas in recte aequabiliterque legendis et intellegendis textibus sacris adiuvarem. Primum abecedarium ipsum, alterum paradigmata praestabunt. In utraque parte † can. Carolum Parčić, virum de Glagolitis optime meritum, ducem habui recentes grammaticorum libros non neglegens (Cfr. Venc. Vondrák, Altkirchenslavische Grammatik, Berlin, 1900. – Aug. Leskien, Handbuch der altbulgarischen Sprache, ed. 4., Weimar 1905. – Fr. Pastrnek, Tvarosloví jazyka staroslověnského, v Praze 1909).

Cum multi quererentur clericis copiam deesse textuum, ut ea, quae ex artis grammaticae praeceptis didicissent, usu et exemplis cognoscerent, textus nonnullos ex antiquiore psalterio saeculi XIV. depromptos subiunxi.

PRAGAE BOH. die s. Hedvigis 1909.

ALPHABETUM.

Glagoliticum bulg.	Glagoliticum croat.	Valor numeralis	Cyrillicum	Valor numeralis	Sonus
Ⰰ	Ⰰ	1	а	1	a
Ⰱ	Ⰱ	2	б	—	b
Ⰲ	Ⰲ	3	в	2	v
Ⰳ	Ⰳ	4	г	3	g
Ⰴ	Ⰴ	5	д	4	d
Ⰵ	Ⰵ	6	є	5	e
Ⰶ	Ⰶ	7	ж	—	ž
Ⰷ	Ⰷ	8	ѕ	6	dz
Ⰸ	Ⰸ	9	з	7	z
Ⰹ	Ⰹ	10	и	8	i
Ⰻ	Ⰻ	20	і	10	
Ⰼ	Ⰼ	30	—	—	ǵ, j
Ⰽ	Ⰽ	40	к	20	k
Ⰾ	Ⰾ	50	л	30	l
Ⰿ	Ⰿ	60	м	40	m
Ⱀ	Ⱀ	70	н	50	n
Ⱁ	Ⱁ	80	о	70	o
Ⱂ	Ⱂ	90	п	80	p
Ⱃ	Ⱃ	100	р	100	r
Ⱄ	Ⱄ	200	с	200	s
Ⱅ	Ⱅ	300	т	300	t
Ⱆ	Ⱆ	400	оу	400	u
Ⱇ	Ⱇ	500	ф	500	f

LITERAE INITIALES.

A
B
V
G
D
E
Ž
Z
Z
I
J
K
L
M
N

O
P
R
S
T
U
F
H
ŠT
C
Č
Š
-
Ja
Ju

LITERAE LIGATAE.

[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]	[illegible] = [illegible]

[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]
[illegible] = [illegible]

DE VOCALIUM ET CONSONARUM ENUNTIATIONE.

I. Vocalis Ⰵ.

a) Post consonas pronuntiatur ut **e**; ex. gr. ⰁⱁⰆⰅ = Bože; Ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰵⰲⰻ = Gospodevi;

b) in initio vero vocum vel syllabarum, et post vocales legitur ut **je**; ex gr. Ⰵⱄⰻ = jesi, Ⱁⰱⰵⱅⰻ = objeti, Ⰿⱁⰵ = moje.

II. Vocalis Ⰻ.

a) In initio vocum (syllabarum) et post consonas profertur ut **i**; ex. gr. Ⰻⱓⰴⰰ = Ijuda, Ⱀⰵⰻⰸⰿⱑⱃⱏⱀⱁ = neizmĕrno, Ⱄⰻⰾⰰ = sila;

b) post vocales legitur ut **j (ji)**; sciens formas grammaticales facile ex contextu cognoscet utrum **j** an **ji** legendum sit. Ex. gr. Ⰿⱁⰻ (nom. sing.) = mo**j**; Ⰿⱁⰻ (nom. pluralis) = moji. Sic lege: **moj** rab (servus meus), sed moji rabi (servi mei).

III. Semivocalis Ⱏ (ь).

a) In pluribus casibus, ubi antiquitus proferebatur, postea obmutuit; ex. gr. in fine vocum; hinc Ⰱⱁⰳⱏ lege Bo**g**;

b) ubi vero necessaria est ad proferendam vocem vel syllabam pronuntietur ut **ă** (a breve); ex. gr. Ⱍⱏⱄⱅⱏ lege čast, Ⰴⰲⱏⱃⱏ = dv**a**r, Ⰲⱏ ⰲⱏⱄⰵ = **va** vse; Ⰽⱏ ⰽⱃⰻⰶⱆ = **ka** križu.

Verum est, quod in codicibus nostris similes voces pro Ⱏ literam Ⰵ habent. Sic ex. gr. legitur: s**e**mrt', d**e**šti, dv**e**r', sed uniformitatis gratia servetur, ut supra dictum est; ubi semivocalis necessaria est ad vocem proferendam, pronuntietur ut ă (breve), **alias omittatur.**

IV. Vocalis Ⱑ.

a) Post consonas sonus hic optime exprimitur per **ĕ**, quod in antiquiori orthographia croatica in usu fuit, quodque diversimode proferebatur: *e, i, je;* hinc Ⱄⰵⰱⱑ legi potest vel seb*i*, seb*e*, seb*je*.

b) in initio vocum, post vocales, nec non post consonas *l, n, r* palatalizatas (lj, nj, rj) legenda est ut **ja;** ex. gr. Ⱑⰴⰵⱅⱏ = *ja*det, Ⰿⱁⱑ = mo*ja*, Ⰲⱁⰾⱑ = vol*ja*, Ⰿⱁⱃⱑ = mor*ja* etc.

V. Consonae **l, n, r** palatalizatae (lj, nj, rj) in libris nostris aliquando cum apicibus diacriticis scriptae inveniuntur, ex. gr.: ⱀⰵⰴⱑⰾ́ⰵⱓ (nedĕljeju), ⰽⱀ́ⰻⰳⰰⰿ (knjigam) etc.; cfr. Rubricas Missalis;

alibi palatalismus (mollis enuntiatio) per subsequentem vocalem satis exprimitur; gr.: ⰲⱁⰾⱑ, ⰲⱁⱀⱑ, ⰿⱁⱃⱓ (volja, vonja, morju);

alibi, ubi neque signum diacriticum, neque sequens vocalis docet quomodo proferendae sint, lingua vulgaris in adiutorium venit; hinc licet aliquando scriptum inveneris ⰲⱁⰾⰰ, ⱍⱅⰵⱀⰰ (lectiones), ⰿⱁⱃⱆ, leges: vol*ja*, čten*ja* (lectiones) contra čtena (partic. praet. pass.), mor*ju* etc.

VI. Ligatura ⱋ in dialectu bulgarica *št* sonabat, in dialectu vero croatica *šć* vel *ć*. Quomodo in singulis casibus legenda sit, lingua vulgari duce facile dignosces; ex. gr.: ⱀⱁⱋ (noć), ⱂⰻⱋⰰ (pića); ⱍⱅⱆⱋⰵ (čtuće), ⱂⱃⰻⱍⰵⱋⰵⱀⰻⰵ (pričešćenije). In casibus vero, in quibus lingua vernacula consuli nequit, non erraveris, si modum proferendi originalem retinebis; ex. gr.: ⱋⰵⰴⱃ (štedr), ⱅⰰⱋⰵⱅⰰ (tašteta).

VII. Literae ⰷ, ⰹ, ⱉ in libris recentioribus valorem tantummodo numeralem habent; et quidem: ⰷ = 8; ⰹ = 10; ⱉ = 700.

Morphologia vocum flexionem complectitur, quae in nominibus *declinatio*, in verbis *coniugatio* vocatur.

DECLINATIO.

Lingua palaeoslovenica genera tria habet: masculinum, femininum, neutrum; tres numeros: singularem, pluralem, dualem; septem casus: nominativum, genitivum, dativum, accusativum, vocativum, localem, instrumentalem. In plurali nominativus et vocativus, in duali nominativus cum accusativo et vocativo, genitivus cum locali, dativus cum instrumentali coincidunt. Secundum varias species suffixorum declinatio distinquitur *A)* in *nominalem*, *B)* in *pronominalem*, *C)* in *compositam*, seu *mixtam* ex praecedentibus.

A) DECLINATIO NOMINALIS.

Decl. nominalem sequuntur: substantiva, adiectiva, participia, partim etiam pronomina personalia. Secundum vocales vel consonas, in quas themata*) nominalia antiquitus desinebant, distinquuntur: **o- (jo-)** themata, **a- (ja-)** themata, **i-** (ь) themata, **ŭ-** (ъ) themata, **ū-** (y-) themata; themata in *consonam* desinentia *(n, r, s, t)*.

Declinatio substantivorum.

1. **o- (jo-)** themata (masculina, neutra).

a) Paradigmata: rabъ (servus) — město (locus).

Sg.	N.	rabъ	město	Pl.	N.	rabi	města
	G.	raba	města		G.	rabъ	městъ
	D.	rabu	městu		D.	rabomъ	městomъ
	A.	rabъ	město		A.	raby	města
	V.	rabe	město		V.	rabi	města
	L.	rabě	městě		L.	raběhъ	městěhъ
	I.	rabomь	městomь		I.	raby	města

*) Thema vocatur vox, quae in constituendis formis pro *basi* habetur, ad quam varia elementa formantia accedunt. Bases monosyllabae *radices* vocantur. Themata distinquuntur nominalia-verbalia. Nom. sing. ryba ipse est thema, ad quod accedunt suffixa casuum; ex. gr. ryba-hъ, ryba-mъ, ryba-mi. Nonnunquam thema modificatum apparet; ex. gr. vox: vlъkъ primitus *vilkos est *o*-thema: vlъko- (cfr. lithuanum vilkas); dat. pl. vlъko-mъ. De thematibus verbalibus in coniugatione sermo erit.

Du.	N. A. V.	raba	městě
	G. L.	rabu	městu
	D. I.	raboma	městoma

b) Paradigmata: końь (equus) — mоŕe (mare).

Sg.	N.	końь	moŕe	Pl.	N.	końi	morja
	G.	konja	morja		G.	końь	moŕь
	D.	konju	morju		D.	końemъ	moŕemъ
	A.	końь	moŕe		A.	końę	morja
	V.	konju	moŕe		V.	końi	morja
	L.	końi	moŕi		L.	końihъ	moŕihъ
	I.	końemь	moŕemь		I.	końi	moŕi

Du.	N. A. V.	konja	moŕi
	G. L.	konju	morju
	D. I.	końema	moŕema

Observa 1. Vocativum nominum, quae desinunt in -ьcь, -dzь: otьče, knęže.

2. Formas secundum ŭ-themata: dat. sing. bogovi, duhovi, cěsarevi; praesertim in nominibus propriis: Isusovi, Petrovi; sec. ĭ-th: cěsar'je (nom. pl.).

3. Nomina originis graecae desinentia in -ος flectuntur sec. paradigma: rabъ.

4. Nomina in -ιος, -αιος, -ευς flectuntur sec. parad. końь: Grigorij, gen. Grigorija etc.; sed nota formas: Grigora, jerěa, jerěovi.

5. Nomina in -ας flectuntur sec. paradigma: ryba-duša: Ijuda, Zaharija, gen. Ijudy, Zahariję.

2. a- (ja-) themata (feminina).

Paradigmata: ryba (piscis), duša (anima).

Sg.	N.	ryba	duša	Pl.	N.	ryby	dušę
	G.	ryby	dušę		G.	rybъ	dušь
	D.	rybě	duši		D.	rybamъ	dušamъ
	A.	rybą	dušą		A.	ryby	dušę
	V.	rybo	dušo		V.	ryby	dušę
	L.	rybě	duši		L.	rybahъ	dušahъ
	I.	ryboją	dušeją		I.	rybami	dušami

Du.	N. A. V.	rybě	duši
	G. L.	rybu	dušu
	D. I.	rybama	dušama

Observa 1. Nonnula nomina habent in nom. sg. **-i**; et quidem α) nomina in **-ii** (-ьi): mlъnii (fulgur), ladii (navis), sądii (judex); β) in **-yńi**: gospodyńi (domina),

milostyńi (misericordia) etc. Ista flectuntur sec. paradigma: duša; gen. mlъnije, sądiję, gospodynję etc.

2. Instrumentalis sg. habet etiam forman breviorem rybą, slavą, dušą, zemьją.

3. **i-** (ь) themata (masculina, feminina).
Paradigmata: gostь (hospes) — kostь (os).

Sg.	N.	gostь	kostь	Pl.	N.	gostьje	kosti
	G.	gosti	kosti		G.	gostьi (ьj)	kostьi (ьj)
	D.	gosti	kosti		D.	gostьmъ	kostьmъ
	A.	gostь	kostь		A.	gosti	kosti
	V.	gosti	kosti		V.	gosti	kosti
	L.	gosti	kosti		L.	gostьhъ	kostьhъ
	I.	gostьmь	kostьją		I.	gostьmi	kostьmi

Du.	N. A. V.	gosti	kosti
	G. L.	gostьju	kostьju
	D. I.	gostьma	kostьma

Observa 1. Formas instr. sing. gost*e*mь; dat. loc. pl. gost*e*mъ, kost*e*mъ, gost*e*hъ, kost*e*hъ; formas: kost*i*ją, gost*i*je, gost*i*j, gost*i*ju etc.

2. Formas secundum **o- (jo-)** themata; gen. sg. gospoda, dat. gospodu, gospodevi etc.

Neutra: oko, uho in duali flectuntur sequenti modo:

N. A.	oči	uši
G. L.	očьju, očiju	ušьju, ušiju
D. I.	očima	ušima

4. **ŭ-** (ъ) themata (masculina).
Paradigma: synъ (filius).

Sg.	N.	synъ	Pl.	N.	synove
	G.	synu		G.	synovъ
	D.	synovi		D.	*synъmъ
	A.	synъ		A.	syny
	V.	synu		V.	synove
	L.	synu		L.	synъhъ
	I.	*synъmь		I.	synъmi

Du.	N. A. V.	syny
	G. L.	synovu
	D. I.	synъma

Observa formas sec. **o-** themata: gen. sing. syna, dat. synu, voc. sine, instrum. synomь, nom. plur. praeter sinove etiam sinov*i*, volovi, dat. sinomъ, lok. sinohъ, (etiam siněhъ!).

Simili modo flectuntur: volъ (bos), domъ (domus), medъ (mel), mirъ (mundus), polъ (latus), činъ (ordo), sanъ (dignitas), synъ (murus), rodъ (genus), rędъ (ordo), jadъ (venenum), dlъgъ (debitum), glasъ (vox).

5. **ū-** (y-) themata (feminina).
Paradigma: crьky (ecclesia).

Sg.	N.	crьky	Pl.	N.	crьkъvi
	G.	crьkъve		G.	crьkъvъ
	D.	crьkъvi		D.	crьkъvamъ
	A.	crьkъvь		A.	crьkъvi
	L.	crьkъve		L.	crьkъvahъ
	I.	crьkъvьją (iją)		I.	crьkъvami

Observa 1. Formas sec. **i-** themata: gen., loc. sing. crьkv*i*.
2. Formas sec. **a-** themata: dat., loc., instr. crьkъvamъ, crьkъvahъ, crьkъvami.

Subst. krъvь (sanguis) flectitur:

Sg.	N.	krъvь	Pl.	N.	krъvi
	G.	krъve, krъvi		G.	krъvьi, krъvij
	D.	krъvi		D.	krъvьmъ
	A.	krъvь		A.	krъvi
	L.	krъve, krъvi		L.	*krъvьhъ
	I.	krъvьją, krъviją		I.	krъvьmi

6. Themata desinentia ... consonam:
a) **n-** themata (masculina et neutra).
Paradigmata: kamy (lapis) — imę (nomen).

Sg.	N.	kamy	imę	Pl.	N.	*kamęne	imena
	G.	kamene	imene		G.	kamenъ	imenъ
	D.	kameni	imeni		D.	kamenьmъ	imenьmъ
	A.	kamenь	imę		A.	kameni	imena
	L.	kamene	imene		L.	kamenьhъ	imenьhъ
	I.	kamenьmь	imenьmь		I.	kamenьmi	imeny

Du.	N. A.	kameni	imeně
	G. L.	kamenu	imenu
	D. I.	kamenьma	imenьma

Substantivum dьnь (dies) flectitur:

Sg.	N.	dьnь	Pl.	N.	dьne	Du.	N.	dьni
	G.	dьne		G.	dьnъ		G.	dьnu
	D.	dьni		D.	dьnьmъ		D.	dьnьma
	A.	dьnь		A.	dьni		A.	dьni
	L.	dьne		L.	dьnьhъ		L.	dьnu
	I.	dьnьmь		I.	dьnьmi, dьny		I.	dьnьma

Observa 1. Formas sec. **i**- themata: gen., loc. sg. kameni, vrěmeni, nom. pl. dьnije, gen. dьnij, dьnej, nom. dual. imeni, gen. dьniju.

2. Formas: kamenemь, imenemь, kamenemъ, imenemъ, kamenehъ, imenehъ pro kamenьmь, imenьmь etc.

Substantiva desinentia in *-janinъ* (graždaninъ, civis) habent in plurali *-ane* et flectuntur:

Pl.	N.	graždane
	G.	graždanъ
	D.	graždanьmъ (graždanemъ)
	A.	graždany
	L.	graždanьhъ (graždanehъ)
	I.	graždany

b) **r**- themata (feminina): mati (mater), dъšti (filia).

Sg.	N. V.	mati	Pl.	N. V.	materi
	G.	matere (i)		G.	materъ
	D.	materi		D.	materьmъ
	A.	materь		A.	materi
	L.	materi		L.	materьhъ
	I.	materьją		I.	materьmi

Substantiva in -telь, -aŕь in sing. flectuntur uti *jo*- themata, in pl. vero nonulli casus (nom., gen.) uti themata desinentia in consonam, instr. sec. o- themata. Paradigmata: žętelь (messor), mytarь (publicanus).

Pl.	N.	žętele (l'e)	mytare
	G.	žętelъ (l'ь)	mytarъ (ŕь)
	D.	žętelemъ	mytaremъ
	A.	žętelę	mytarę
	*L.	žętelehъ	*mytarehъ
	I.	žętely	mytary (ri)

c) **s-** thema ta (neutra).
Paradigma: tělo (corpus).

Sg.	N.	tělo	Pl.	N.	tělesa	Du.	N. A.	tělesě
	G.	tělese		G.	tělesъ		G. L.	tělesu
	D.	tělesi		D.	tělesьmъ		D. I.	tělesьma
	A.	tělo		A.	tělesa			
	L.	tělesi		L.	tělesьhъ			
	I.	tělesьmь		I.	tělesy			

Nota formas sec. **o-** thema: gen. sing. těla, děla; dat. tělu, dělu; loc. tělě, dělě; instr. tělomь, dělomь; plur. nom. děla, slova; gen. dělъ; tělomъ, dělomъ.

d) **t-** themata (neutra, deminutiva).
Paradigma: telę (vitulus).

Sg.	N. A. V.	telę	Pl.	N. A. V.	telęta	Du.	N. A.	telętě
	G.	telęte		G.	telętъ		G. L.	telętu
	D.	telęti		D.	telętьmъ		D. I.	telętьma
	L.	telęte		L.	telętьhъ			
	I.	telętьmь		I.	telęty			

Declinatio adjectivorum et participiorum nominalis.

Adjectiva cum desinentia forti (dobrъ, dobra) spectant ad *o-*, *a-* themata, cum desinentia debili (dobl'ь, doblja) ad *jo-*, *ja-* themata.

Nota 1. Quod praeter formam vocativi legitimam in -e (fariseju slěpe) venit et forma nominativi: dobry rabe etc.

2. Adjectiva cum themate in -ь sunt indeclinabilia, sic ex. gr. isplъnь, svobodь, prěprostь, različь etc.

3. Nominum modo flectuntur etiam participia: praesentis pass. vedomъ, -ma, -mo; part. praeteriti act. neslъ, nesla, neslo; part. praet. pass. vedenъ, -na, -no; vitъ, -ta, -to.

Comparativi thema duplici formatur syllaba: **-jьs** (pro neutris jes) et **-ějьs** (-ějes); hinc duo paradigmata.

a) Paradigma: vyšьi (superior).

		M.	N.	F.
Sg.	N.	vyšij	vyše	vyšьši
	G.	vyšьša	vyšьša	vyšьšę
	D.	vyšьšu	vyšьšu	vyšьši
	A.	vyšьšь	vyše	vyšьšą
	L.	vyšьši	vyšьši	vyšьši
	I.	vyšьšemь	vyšьšemь	vyšьšeją

		M.	N.	F.
Du.	N. A. V.	vyšьša	vyšьši	vyšьši
	G. L.	vyšьšu	vyšьšu	vyšьšu
	D. I.	vyšьšema	vyšьšema	vyšьšama
Pl.	N. V.	vyšьše (-i)	vyšьša	vyšьšę
	G.	vyšьšь	vyšьšь	vyšьšь
	D.	vyšьšemъ	vyšьšemъ	vyšьšamъ
	A.	vyšьšę	vyšьša	vyšьšę
	L.	vyšьšihъ	vyšьšihъ	vyšьšahъ
	I.	vyšьši	vyšьši	vyšьšami

b) Paradigma: dobrěi (melior).

		M.	F.	N.
Sg.	N.	dobrěj	dobrějši	dobręje
	G.	dobrějša	dobrějšę	dobrějša etc. ut supra.

Participia antiquitus ad themata in consonantes desinentia spectabant, sed sub influxu jo- thematum flectuntur modo sequenti:

Paradigma part. praes. act.: nesy (portans).

		M.	N.	F.
Sg.	N.	nesy	nesy	nesąšti
	G.	nesąšta	nesąšta	nesąštę
	D.	nesąštu	nesąštu	nesąšti
	A.	nesąštь	nesy	nesąštją
	L.	nesąšti	nesąšti	nesąšti
	I.	nesąštemь	nesąštemь	nesąšteją
Du.	N. A. V.	nesąšta	nesąšti	nesąšti
	G. L.	nesąštu	nesąštu	nesąštu
	D. I.	nesąštema	nesąštema	nesąštama
Pl.	N.	nesąšte	nesąšta	nesąštę
	G.	nesąštь	nesąštь	nesąštь
	D.	nesąštemъ	nesąštemъ	nesąštamъ
	A.	nesąštę	nesąšta	nesąštę
	L.	nesąštihъ	nesąštihъ	nesąštahъ
	I.	nesąšti	nesąšti	nesąštami

Paradigma part. praes. act.: znaję.

		M.	F.	N.
Sg.	N.	znaję	znaję	znająšti
	G.	znająšta	znająšta	znająšte etc. ut supra.

Declinatio numeralium cardinalium.

1. Numeralia jedinъ (jedьnъ, unus) et dъva (duo) habent flexionem pronominalem; vide inferius.

2. trьje (trije, tres), *i*- (ь-) thema, flectitur:

	M.	F. et N.
N.	trьje, trije	tri
G.	trьi, trij	trьi (trij)
D.	trьmъ	trьmъ
A.	tri	tri
L.	trьhъ	trьhъ
I.	trьmi	trьmi

3. četyre (quatuor).

	M.	F. et N.
N.	**četyre**	**četyri**
G.	četyrъ	četyrъ
D.	četyrьmъ	četyrьmъ
A.	četyri	četyri
L.	četyrьhъ	četyrьhъ
I.	četyrьmi	četyrьmi

4. Numeralia: pętь, šestь, sedmь, osmь, devętь, desętь sunt feminina; vide paradigma kostь. *Desetь* habet in loc. sing. desęt*e* (dъva na desęte); nom. pl. desęte (desęti), gen. desętъ (desętij), instr. desęty; nom. du. dъva desęti. Sъto est o- thema. *Tisąštь* (ja- thema) flectitur sec. parad. duša.

Declinatio pronominum personalium.

				Reflexivum
Sg.	N.	azъ (ego)	ty (tu)	—
	G.	mene	tebe	sebe
	D.	mьně, mi	tebě, ti	sebě, si
	A.	mę	tę	sę
	L.	mьně	tebě	sebě
	I.	mъnoją	toboją	soboją

Pl.	N.	my	vy
	G.	nasъ	vasъ
	D.	namъ	vamъ
	A.	ny	vy
	L.	nasъ	vasъ
	I.	nami	vami
Du.	N.	vě	va
	A.	na	va
	G. L.	naju	vaju
	D. I.	nama	vama

B) DECLINATIO PRONOMINALIS (PRONOMINUM IMPERSONALIUM).

1. Paradigma **o- (a-)** thematum: tъ (ille).

		M.	N.	F.
Sg.	N.	tъ	to	ta
	G.	togo	togo	toję
	D.	tomu	tomu	toji
	A.	tъ	to	tą
	L.	tomь	tomь	toji
	I.	těmь	těmь	toją
Pl.	N.	ti	ta	ty
	G.	těhъ	těhъ	těhъ
	D.	těmъ	těmъ	těmъ
	A.	ty	ta	ty
	L.	těhъ	těhъ	těhъ
	I.	těmi	těmi	těmi
Du.	N. A.	ta	tě	tě
	G. L.	toju	toju	toju
	D. I.	těma	těma	těma

Eodem modo flectuntur: ovъ (hic), onъ (ille), kakъ (qualis interr.), sikъ, takъ (talis); vьsakъ (quivis), jakъ (qualis relat.), samъ (ipse), inъ (unus, alius), jedinъ (unus).

Adiectiva: mnogъ (multus), drugъ (alius); jelikъ (quantus relat.), tolikъ, selikъ (tantus), kolikъ (quantus interr.) in casibus cum **ě** ut pronomina flectuntur: instrumental. sing. kolicěmь, tolicěmь, gen. plur. kolicěhъ, tolicěhъ etc.; in aliis casibus ut nomina declinantur. Pron. interrog. kъto (quis) habet acc. kogo (gen.).

2. Paradigma **jo- (ja-)** thematum: onъ (ille).

		M.	N.	F.
Sg.	N.	(onъ)	(ono)	(ona)
	G.	jego	jego	jeję
	D.	jemu	jemu	jeji
	A.	i (*jь)	je	ją
	L.	jemь	jemь	jeji
	I.	jimь	jimь	jeją
Pl.	N.	(oni)	(ona)	(ony)
	G.	jihъ	jihъ	jihъ
	D.	jimъ	jimъ	jimъ
	A.	ję	ja	ję
	L.	jihъ	jihъ	jihъ
	I.	jimi	jimi	jimi
Du.	N.	(ona)	(onĕ)	(onĕ)
	G. L.	jeju	jeju	jeju
	D. I.	jima	jima	jima
	A.	ja	ji	ji

Eodem modo flectuntur: pronom. relativum iže, pron. possessiva moj, tvoj, svoj; dvoj (duplex), oboj (ambo), troj (triplex). Interrog. čьto (quid) vide infra.

3. Pronomen interrogativum kyj (quis, qualis).

		M.	N.	F.
Sg.	N.	kyj	koje	kaja
	G.	kojego	kojego	kojeję
	D.	kojemu	kojemu	kojeji
	A.	kyj	koje	koją
	L.	kojemь	kojemь	kojeji
	I.	kyjimь	kyjimь	kojeją
Pl.	N.	ciji	kaja	kyję
	G.	kyjihъ	kyjihъ	kyjihъ
	D.	kyjimъ	kyjimъ	kyjimъ
	A.	kyję	kaja	kyję
	L.	kyjihъ	kyjihъ	kyjihъ
	I.	kyjimi	kyjimi	kyjimi

4. Pronomen demostrativum sь (hic).

		M.	N.	F.	N.
Sg.	N.	sь (sij)	se	si	čьto
	G.	sego	sego	seję	čьso, česo, čego
	D.	semu	semu	seji	čьsomu, česomu, čemu
	A.	sь	se	sьją (siją)	čьto
	L.	semь	semь	seji	čemь
	I.	simь	simь	seją	čimь

		M.	N.	F.
Pl.	N.	si (siji)	si	sięę
	G.	sihъ	sihъ	sihъ
	D.	simъ	simъ	simъ
	A.	sьję (sije)	si	sьję
	L.	sihъ	sihъ	sihъ
	I.	simi	simi	simi
Du.	N. A.	sьja, sija	siji	siji
	G. L.	seju	seju	seju
	D. I.	sima	sima	sima

5. Declinatio adjectivi vьsь (omnis).

		M.	N.	F.
Sg.	N.	vьsь	vьse	vьsa, vьsja
	G.	vьsego	vьsego	vьseję
	D.	vьsemu	vьsemu	vьseji
	A.	vьsь	vьse	vьsą, vьsją
	L.	vьsemь	vьsemь	vьseji
	I.	vьsěmь	vьsěmь	vьseją
Pl.	N.	vьsi	vьsa, vьsja	vьsę
	G.	vьsěhъ	vьsěhъ	vьsěhъ
	D.	vьsěmъ	vьsěmъ	vьsěmъ
	A.	vьsę	vьsa, vьsja	vьsę
	L.	vьsěhъ	vьsěhъ	vьsěhъ
	I.	vьsěmi	vьsěmi	vьsěmi

C) DECLINATIO COMPOSITA (MIXTA).

Adiectivorum, participiorum, numeralium ordinalium.

1. o- themata.

		M.	N.	F.
Sg.	N.	dobrъ-i	dobro-je	dobra-ja
	G.	dobra-jego	dobra-jego	dobry-ję
	D.	dobru-jemu	dobru-jemu	dobrě-ji
	A.	dobrъ-i	dobro-je	dobrą-ją (dobroją)
	L.	dobrě-jemь	dobrě-jemь	dobrě-ji
	I.	dobry-jimь	dobry-jimь	dobrą-ją (dobroją)
Pl.	N.	dobri-ji	dobra-ja	dobry-ję
	G.	dobry-jihъ	dobry-jihъ	dobry-jihъ
	D.	dobry-jimъ	dobry-jimъ	dobry-jimъ
	A.	dobry-ję	dobra-ja	dobry-ję
	L.	dobry-jihъ	dobry-jihъ	dobry-jihъ
	I.	dobry-jimi	dobry-jimi	dobry-jimi
Du.	N. A.	dobra-ja	dobrě-ji	dobrě-ji
	G. L.	dobru-ju	dobru-ju	dobru-ju
	D. I.	dobry-jima	dobry-jima	dobry-jima

2. jo- themata.

		M.	N.	F.
Sg.	N.	pěšь-i	pěše-je	pěša ja
	G.	pěša-jego	pěša-jego	pěšę-ję
	D.	pěšu-jemu	pěšu-jemu	pěši-ji
	A.	pěšь-i	pěše-je	pěšą-ją
	L.	pěši-jimь	pěši-jimь	pěši-ji
	I.	pěši-jimь	pěši-jimь	pěšą-ją
Pl.	N.	pěši-ji	pěša-ja	pěšę-ję
	G.	pěši-jihъ	pěši-jihъ	pěši-jihъ
	D.	pěši-jimъ	pěši-jimъ	pěši-jimъ
	A.	pěšę-ję	pěša-ja	pěšę-ję
	L.	pěši-jihъ	pěši-jihъ	pěši-jihъ
	I.	pěši-jimi	pěši-jimi	pěši-jimi
Du.	N. A.	pěša-ja	pěši-ji	pěši-ji
	G. L.	pěšu-ju	pěšu-ju	pěšu-ju
	D. I.	pěši-jima	pěši-jima	pěši-jima

Nota 1. Formas contractas: gen. dobrago (dobraago) ex dobrajego (dobraego); dat. dobrumu (dobruumu) ex dobrujemu (dobruemu) etc.

2. Formas assumentes suffixa decl. pronominalis; ex gr. blagověrnomu, prъvomu, drugomu, poslědьńemu etc.

Comparativus.

		M.	N.	F.
Sg.	N.	vyšь-i	vyše-je	vyšьši-ja
	G.	vyšьša-jego	vyšьša-jego	vyšьšę-ję
	D.	vyšьšu-jemu	vyšьšu-jemu	vyšьši-jeji
	A.	vyšь-i	vyše-je	vyšьšą-ją
	L.	vyšьši-jimь	vyšьši-jimь	vyšьši-ji
	I.	vyšьši-jimь	vyšьši-jimь	vyšьšą-jeją
Pl.	N.	vyšьše-i	vyšьša-ja	vyšьšę-ję
	G.	vyšьši-jihъ	vyšьši-jihъ	vyšьši-jihъ
	D.	vyšьši-jimъ	vyšьši-jimъ	vyšьši-jimъ
	A.	vyšьje-ję	vyšьša-ja	vyšьšę-ję
	L.	vyšьši-jihъ	vyšьši-jihъ	vyšьši-jihъ
	I.	vyšьši-jimi	vyšьši-jimi	vyšьši-jimi
Du.	N. A.	vyšьša-ja	vyšьši-ji	vyšьši-ji etc.

Simili modo flectitur altera forma comparativi: nověi, gen. nověiša-jego, dat. nověišu-jemu; fem. nověiši-ja, gen. nověišę-ję etc.

Participium praesentis activi.

		M	N.	F.
Sg.	N.	nesy-i	nesąšte-je	nesąšti-ja
	G.	nesąšta-jego	nesąšta-jego	nesąštę-ję
	D.	nesąštu-jemu	nesąštu-jemu	nesąšti-ji
	A.	nesąštь-i	nesąšte-je	nesąštą-ją
	L.	nesąšti-jimь	nesąšti-jimь	nesąšti-ji
	I.	nesąšti-jimь	nesąšti-jimь	nesąšte-ją
Pl.	N.	nesąšte-ji	nesąšta-ja	nesąštę-ję
	G.	nesąšti-jihъ	nesąšti-jihъ	nesąšti-jihъ
	D.	nesąšti-jimъ	nesąšti-jimъ	nesąšti-jimъ
	A.	nesąštę-ję	nesąšta-ja	nesąštę-ję
	L.	nesąšti-jihъ	nesąšti-jihъ	nesąšti-jihъ
	I.	nesąšti-jimi	nesąšti-jimi	nesąšti-jimi
Du.	N. A.	nesąšta-ja	nesąšti-ji	nesąšti-ji
	G. L.	nesąštu-ju	nesąštu-ju	nesąštu-ju
	D. I.	nesąšti-jima	nesąšti-jima	nesąšti-jima

Participium praeteriti activi I.

		M.	N.	F.
Sg.	N.	nesъ-i	nesъše-je	nesъši-ja
	G.	nesъša-jego	nesъša-jego	nesъšę-ję
	D.	nesъšu-jemu	nesъšu-jemu	nesъši-ji
	A.	nesъšь-i	nesъše-je	nesъšą-ją
	L.	nesъši-jimь	nesъši-jimь	nesъši-ji
	I.	nesъši-jimь	nesъši-jimь	nesъše-ją
Pl.	N.	nesъše-ji	nesъša-ja	nesъšę-ję
	G.	nesъši-jihъ	nesъši-jihъ	nesъši-jihъ
	D.	nesъši-jimъ	nesъši-jimъ	nesъši-jimъ
	A.	nesъšę-ję	nesъša-ja	nesъšę-ję
	L.	nesъši-jihъ	nesъši-jihъ	nesъši-jihъ
	I.	nesъši-jimi	nesъši-jimi	nesъši-jimi
Du.	N. A.	nesъša-ja	nesъši-ji	nesъši-ji
	G. L.	nesъšu-ju	nesъšu-ju	nesъšu-ju
	D. I.	nesъši-jima	nesъši-jima	nesъši-jima

Simili modo flectuntur participia: hval'ьi (qui laudavit), gen. hval'ьša-jego, hval'ьšu-jemu etc.

Nota 1. Formas nom. plur. desinentes in -ii (pro -ei, -eji): vedąštiji, ve[illegible] (pro vedąšteji, vedъšeji).

2. Formas gen., dat., loc. plur. desinentes in *-e*jihъ, *-e*jimъ (pro -ijihъ, -ijimъ): sъgrěšająštejimъ, jadъšejihъ etc.

CONIUGATIO.

Tempora tria sunt, quae lingua palaeoslovenica propriis formis exprimit: *praesens, aoristus, imperfectum;* reliqua periphrastice exprimuntur. Modos duos habet *indicativum* et *imperativum* (optativum); conditionalem in periphrasi tantum. Genera *activum* et *passivum* (in participiis praesentis et praeteriti tantum); reliquae formae passivi, propriae cum desint, ex activo et acc. pronominis reflexivi construuntur, vel periphrastice exprimuntur. *Participia* praesentis (act. et pass.) et praeteriti (I. et II. utrumque act. et pass.) conservata sunt; accedunt *infinitivus* (act.) et *supinum.*

Praesens (indic.), imperativus, participium praesentis (act. et pass.) partim etiam imperfectum ex themate praesentis formantur; aoristus, participia praeteriti (I. et II.), infinitivus, supinum ex themate infinitivi construuntur. Suffixa personalia praesentis

aut ad thema *ipsum* accedunt, aut *vocali copulativa* interposita; inde duas verborum coniugationes habes: *A)* coniug. cum vocali copulativa, *B)* coniug. sine vocali cupulativa.

A) CONIUGATIO VERBORUM CUM VOCALI COPULATIVA.

Verba haec auctore *Dobrovský* in sex classes secundum thema infinitivi dividuntur. Suffixum infinitivi **(-ti)** ad thema accedit vel *sine copula* (I. classis), vel interpositis: **-ną** (II. cl.), **-ě** (III. cl.), **-i** (IV. cl.), **-a** (V. cl.), **-ova** (VI. cl.). Subdivisio classium in ordines fit secundum thema praesentis, ut infra notatur.*)

Classis I.

Suffixum infinitivi **(-ti)** accedit immediate ad radicem desinentem vel in consonam (Ordo 1—6), vel in vocalem (Ordo 7).

1. Ordo.

Radix desinit in dentalem t, d; paradigma: pletą, plesti (plectere).

Praesens.

Sg.	1.	pletą	Du.	pletevě	Pl.	pletemъ
	2.	pleteši		pleteta		pletete
	3.	pletetъ		pletete (ta)**)		pletątъ

Imperativus.

Sg.	1.	—	Du.	pletěvě	Pl.	pletěmъ
	2.	pleti		pletěta		pletěte
	3.	pleti		pletěta		pletěte

Imperfectum.

Sg.	1.	pletěahъ	Du.	pletěahově	Pl.	pletěahomъ
	2.	pletěaše		pletěašeta		pletěašete
	3.	pletěaše		pletěašete (ta)***)		pletěahą

Partic. praes. act. plety, pletąšti, plety (gen. pletąšta).
Partic. praes. pass. pletomъ, -a, -o.

*) Alii grammatici, *Schleichero* duce, alteram verborum divisionem statuunt secundum thema praesentis, quod desinit: A) in *consonam*: jes-mь, věd-mь (věmь), dad-mь (damь), jad-mь (jamь); B) in *vocalem*; et quidem 1. in **-e- (-o-)**, 2. **-ne- (-no-)**, 3. **-je- (-jo-)**, 4. **-i-**.

) Suffixum **-ta (-sta) in 3. dualis indicativi regulariter in codicibus croaticae recensionibus invenitur.

***) Formae imperfecti in -šeta, -šete desinentes in modum aoristi -sta, -ste abbreviatae occurrunt; formae in -šeta, -šete non nisi in antiquioribus conservatae leguntur.

Aoristus simplex (fortis).

Sg. 1.	pletъ	Du.	pletově	Pl.	pletomъ
2.	plete		pleteta		pletete
3.	plete		pletete (ta)		pletą

Aoristus sigmaticus (ex themate: ved-).

Sg. 1.	věsъ	Du.	věsově	Pl.	věsomъ
2.	—		věsta		věste
3.	—		věste (sta)		věsę*)

Aoristus debilis (ex themate: ved-).

Sg. 1.	vedohъ	Du.	vedohově	Pl.	vedohomъ
2.	—		vedosta		vedoste
3.	—		vedoste (sta)		vedošę

Partic. praet. act. I. pletъ, pletъši, pletъ.
Partic. praet. act. II. plelъ, plela, plelo.
Partic. praet. pass. **pletenъ, pletena, pleteno.**
Infinitivus **plesti;** ***supinum*** **plestъ.**

2. Ordo.

Radix desinit in sibilantem s, z; paradigma: nesą, nesti (ferre).
Praesens nesą, neseši, nesetъ ... nesątъ.
Imperativus nesi ... nesěte; *imperfectum* nesěahъ.
Partic. praes. act. nesy; *pass.* ... nesomъ.
Aor. simplex nesъ, nese ... nesą.
Aor. debilis nesohъ, ... nesošę.
Part. praet. act. I. nesъ; II. neslъ; *pass.* nesenъ.
Inf. nesti; *sup.* nestъ.

3. Ordo.

Radix desinit in labialem p, b, v; paradigma: tepą *tepsti, teti (percutere).
Praes. tepą, tepeši, tepetъ ... tepątъ.
Imperat. tepi, ... tepěte; *imperf.* tepěahъ.
Part. praes. act. tepy; *pass.* tepomъ.

*) Similiter: męsъ — męsę (mętą, męsti, confundere); basъ — basę (bodą, bosti, pungere); cvisъ — cvisę (cvьtą, cvisti, florere), čisъ — čisę (čьtą, čisti, legere); bljusъ — bljusę (bljudą, bljusti, observare). Cfr. jasъ — jasę (jasti, edere).

Aor. simplex tepъ ... tepą; *sigmaticus* (ex th. greb-) grěsъ.
Aor. debilis tepohъ, grebohъ.
Part. praet. act. I. tepъ; II. teplъ; *pass.* tepenъ.
Inf. teti (*tepsti); *sup.* tetъ.

4. Ordo.

Radix desinit in gutturalem k, g, h; paradigma: peką, pešti (coquere).
Praes. peką, pečeši, pečetъ ... pekątъ.
Imperat. pьci ... pьcěte; *imperf.* pečaahъ.
Part. praes. act. peky (-ąšta); *pass.* pekomъ.
Aor. simplex pekъ ... peką; *debilis* pekohъ ... pekošę*).
Part. praet. act. I. pekъ; II. peklъ; *pass.* pečenъ.
Inf. pešti; *sup.* peštь.

5. Ordo.

Radix desinit in nasalem m, n,; paradigma: pьną, pęnti (expandere).
Praes. pьną, pьneši, pnetъ ... pьnątъ.
Imperat. pьni ... pьněte; *imperf.* pьněahъ.
Part. praes. act. pьny; *pass.* pьnomъ.
Aor. sigmaticus pęsъ (pehъ), pę, pę ... pesę (peše).
Part. praet. act. I. pьnъ; II. pęlъ; *pass.* petъ, -a -o.
Inf. pęti; *sup.* pętъ.

6. Ordo.

Radix desinit in liquidam l, r; paradigma: mьrą, mrěti (mori).
Praes. mьrą, mьreši, mьretъ ... mrątъ.
Imperat. mьri, mьrěte; *imperf.* mьrěahъ.
Part. praes. act. mьry (-ąšta); *pass.* (th. tьr) tьromъ.
Aor. debilis mrěhъ, mrě ... mrěšę; etiam: mrьhъ, mrь, mrь ... mrьše; vel etiam: mьrohъ, mьre, mьre ... mьroše.
Part. praet. act. I. mьrъ; II. mьrlъ; *pass.* prostrьtъ.
Inf. mrěti; *sup.* mrětъ.

7. Ordo.

Radix desinit in vocalem; paradigma bьją, biti (percutere).
Praes. bьją, bьješi, bьjetъ ... bьjątъ.
Imper. bьji, bьjite; *impf.* bьjaahъ.

---

*) Verba huius ordinis formant etiam aoristum h-iaticum; ex. gr. reką, rešti (dicere): rěhъ, rěše; oblěką, oblěšti (induere) oblěšę; sъvlěšti (exuere) sъvlěšę; sěką, sěšti (secare) sěšę; teką, tešti (fugere) těhъ — (pri)těšę etc.

Part. praes. act. bьję (bьjąšta); *pass.* bьjemъ.
Aor. bihъ, bi, bi ... bišę.
Part. praet. act. I. bivъ; II. bilъ; *pass.* bьjenъ.
Inf. biti; *sup.* bitъ.

Verba, quorum radix desinit in -y: zaby-ti (oblivisci), kry-ti (tegere), my-ti (lavare), ry-ti (fodere) in part. praes. pass. habent: zabъvenъ, sъkrъvenъ, umъvenъ, otъrъvenъ. Etiam šъvenъ (šiti, suere).

Classis II.

Thema infinitivi desinit in **ną**; thema praesentis in -no- (-ne-). Paradigma: dvigną, dvigną-ti (elevare).

Praesens.

Sg.	1.	dvigną	Du.	dvignevě	Pl.	dvignemъ
	2.	dvigneši		dvigneta		dvignete
	3.	dvignetъ		dvignete (ta)		dvignątъ

Imperativus.

Sg.	1.	—	Du.	dvigněvě	Pl.	dvigněmъ
	2.	dvigni		dvigněta		dvigněte
	3.	dvigni		dvigněta		—

Imperfectum.

Sg.	1.	dvigněahъ	Du.	dvigněahově	Pl.	dvigněahomъ
	2.	dvigněaše		dvigněašeta		dvigněašete
	3.	dvigněaše		dvigněašete (ta)		dvigněahą

Part. praes. act. dvigny, dvignąšti, dvigny.
Part. praes. pass. dvignomъ, -ma, -mo.

Aoristus simplex (fortis).

Sg.	1.	dvigъ	Du.	dvigově	Pl.	dvigomъ
	2.	dviže		dvižeta		dvižete
	3.	dviže		dvižete (ta)		dvigą

Aor. debilis.

Sg.	1.	dvigohъ	Du.	dvigohově	Pl.	dvigohomъ
	2.	dviže		dvigosta		dvigoste
	3.	dviže		dvigoste (ta)		dvigoše

Vel:*)

Sg.	1.	dvignąhъ	Du.	dvignąhově	Pl.	dvignąhomъ
	2.	dvigną		dvignąsta		dvignąste
	3.	dvigną		dvignąste (ta)		dvignąšę

Part. praeteriti act. I. dvigъ; dvignąvъ.
Part. praeteriti act. II. dviglъ; dvignąlъ.
Part. praeteriti pass. dviženъ; dvignovenъ.
Inf. dvignąti; *sup.* dvignątъ.

Classis III.

Thema infinitivi desinit in **ě** (quod *ě* ad radicem non pertinet); thema praesentis *a)* in *-ějo- (-ěje-)*, *b)* in *i*.

1. Ordo.

Thema praes. desinit in -ějo-; paradigma: želěją, želěti (desiderare).

Praesens.

Sg.	1.	želěją	Du.	želějevě	Pl.	želějemъ
	2.	želěješi		želějeta		želějete
	3.	želějetъ		želějete (ta)		želějątъ

Imperativus.

Sg.	1.	—	Du.	želěivě	Pl.	želěimъ
	2.	želěi (želěj)		želěita		želěite
	3.	želěi		želěita		—

Part. praes. act. želěję, -ąšti, -ję (gen. želějąšta); *pass.* želějemъ, -ma, -mo.

Imperfectum.

Sg.	1.	želěahъ	Du.	želěahově	Pl.	želěahomъ
	2.	želěaše		želěašeta		želěašete
	3.	želěaše		želěašete (ta)		želěahą

Aoristus.

Sg.	1.	želěhъ	Du.	želěhově	Pl.	želěhomъ
	2.	želě		želěsta		želěste
	3.	želě		želěste (ta)		želěšę

*) Verba, quorum radix in *vocalem* desinit hoc modo tantum formant aoristum; ex gr. mi-ną-ti, aor. minąhъ, aeque ac participia praeteriti I. minąvъ, II. minąlъ.

Part. praet. act. I. želěvъ, -vъši, -vъ.
Part. praet. act. II. želělъ, -la, -lo.
Part. praet. pass. želěnъ, -na, -no.
Inf. želěti; *sup.* želětъ.

2. Ordo.

Thema praesentis desinit in *i*; paradigma: gorją, gorěti (ardere).
Praes. gorją, goriši, goritъ ... gorętъ.
Imper. gori ... gorite; *imprf.* gorěahъ ... gorěahą.
Part. praes. act. goręǫ, goręšti, gorę, gen. goręšta; *pass.* trъpimъ.
Aor. gorěhъ, gorě ... gorěšę.
Part. praet. act. I. gorěvъ, -vъši, -vъ.
Part. praet. act. II. gorělъ, -la, -lo.
Part. praet. pass. trьpěnъ, -na, -no.
Inf. gorěti; sup. gorětъ.

Observa I. verbum *iměti* praeter formas: iměją, -ješi etc., habet:

1.	imamь	imavě	imamъ
2.	imaši	imata	imate
3.	imatъ	imate	imątъ

II. verbum hotěti (hъtěti) declinatur in praesenti sic:

1.	**hoštą**	**hoštevě**	**hoštemъ**
2.	hošteši	hošteta	hoštete
3.	hoštetъ	hoštete	hotętъ

Part. praes. hotę, -šti; *imper.* hošti; reliqua ex themate: hotě- V. 2. Similiter verbum: dovьlěti (sufficere); dovьlją, dovьlješi ... dovlętъ, praeter dovlěja.

Classis IV.

Thema infinitivi aeque ac praesentis desinit in *i* (cfr. Ordo 2. cl. III.); paradigma: hvalją, hvaliti (laudare).

Praesens.

Sg.	1.	hvalją	Du.	hvalivě	Pl.	hvalimъ
	2.	hvališi		hvalita		hvalite
	3.	hvalitъ		hvalite (ta)		hvalętъ

Imperativus.

Sg.	1.	—	Du.	hvalivě	Pl.	hvalimъ
	2.	hvali		hvalita		hvalite
	3.	hvali		hvalita		—

Imperfectum.

Sg. 1.	hvaljaahъ	Du.	hvaljaahově	Pl.	hvaljaahomъ
2.	hvaljaaše		hvaljaašeta		hvaljaašete
3.	hvaljaaše		hvaljaašete		hvaljaahą

Part. praes. act. hvalę, -lęšti, hvalę, gen. hvalęšta.
Part. praes. pass. hvalimъ, -ma, -mo.

Aoristus.

Sg. 1.	hvalihъ	Du.	hvalihově	Pl.	hvalihomъ
2.	hvali		hvalista		hvaliste
3.	hvali		hvaliste (ta)		hvališę

Part. praet. act. I. { hval'ь, hval'ьši, hval'ь.
hvalivъ, -vъši, -vъ.
Part. praet. act. II. hvalilъ, -la, -lo.
Part. praet. pass. hvaljenъ, -na, -no.
Inf. hvaliti; *sup.* hvalitъ.

Classis V.

Thema infinitivi desinit in *a* (quod *a* ad radicem non pertinet); th. praes. desinit *a)* in *-ajo (-aje)*; *b)* in *-jo (-je)*; *c)* ut in verbis I. cl. 1—6 (sine *a* et sine *jo*); *d)* ut in verbis I. cl. 7.

1. Ordo.

Praesens.

Sg. 1.	dělają	Du.	dělajevě	Pl.	dělajemъ
2.	dělaješi		dělajeta		dělajete
3.	dělajetъ		dělajete (ta)		dělajątъ

Imperativus.

Sg. 1.	—	Du.	dělajivě	Pl.	dělajimъ
2.	dělaji		dělajita		dělajite
3.	dělaji		dělajita		—

Imperfectum.

Sg. 1.	dělaahъ	Du.	dělaahově	Pl.	dělaahomъ
2.	dělaaše		dělaašeta		dělaašete
3.	dělaaše		dělaašete (ta)		dělaahą

Part. praes. act. dělaję, -jąšti, -ję.
Part. praes. pass. dělajemъ, -ma, -mo.

Aoristus.

Sg. 1.	dělahъ	Du. dělahově	Pl. dělahomъ
2.	děla	dělasta	dělaste
3.	děla	dělaste (ta)	dělašę

Part. praet. act. I. dělavъ, -vъši, -vъ.
Part. praet. act. II. dělalъ, -la, -lo.
Part. praet. pass. dělanъ, -na, -no.
Inf. dělati; *sup.* dělatъ.

2. Ordo.

Thema praesentis in *-jo- (-je-)* sine *a;* paradigma: pisati (scribere).
Praesens pišą, pišeši, pišetъ ... pišątъ.
Imper. piši, pišite.
Part. praes. act. pišę, -šąšti, -šę.
Part. praes. pass. pišemъ, -ma, -mo.
Imperf. pisaahъ, pisaaše ... pisaahą.
Aoristus pisahъ, pisa ... pisašę.
Part. praet. act. I. pisavъ, -vъši, -vъ.
Part. praet. act. II. pisalъ, -la, -lo.
Part. praet. pass. pisanъ, -na, -no.

3. Ordo.

Thema praesentis simile verbis I. cl. 1—6 i. e. sine *a,* sine *-jo- (-je-).* Paradigma: bera, bьrati (colligere).
Praesens berą, bereši, beretъ ... berątъ.
Imper. beri, berěte; *imperf.* berěahъ ... berěahą.
Part. praes. act. bery, berąšti, bery; *pass.* beromъ, -a, -o.
Aoristus brahъ, bra, bra ... brašę.
Part. praet. act. I. bravъ, -vъši, -vъ.
Part. praet. act. II. bralъ, -la, -lo.
Part. praet. pass. branъ, -na, -no.
Inf. brati; *sup.* bratъ.

4. Ordo.

Thema praes. simile verbis I. cl. 7. i. e. sine *a* cum *-jo-* (-je-).
Paradigma: děją, dějati (agere).
Praesens děją, děješi, dějetъ ... dějątъ.
Imper. ději, dějite; *impf.* dějaahъ, dějaaše ... dějaahą.

Part. praes. act. děję, -jąšti, -ję; *pass.* dějemъ, -ma, -mo.
Aoristus dějahъ, děja, děja ... dějašę.
Part. praet. act. I. dějavъ, -vъši, -vъ.
Part. praet. act. II. dějalъ, -la, -lo.
Part. praet. pass. dějanъ, -na, -no.
Inf. dějati; *sup.* dějatъ.

Classis VI.

Thema infinitivi desinit in *-ova-*; th. praesentis in *-ujo- (-uje-)*.
Paradigma: kupują, kupovati (emere).

Praesens.

Sg.	1.	kupują	Du.	kupujevě	Pl.	kupujemъ
	2.	kupuješi		kupujeta		kupujete
	3.	kupujetъ		kupujete (ta)		kupujątъ

Imperativus.

Sg.	1.	—	Du.	kupujivě	Pl.	kupujimъ
	2.	kupuji		kupujita		kupujite
	3.	kupuji		kupujita		—

Part. praes. act. kupuje, -jašti, -je.
Part. praes. pass. kupujemъ, -ma, -mo.

Imperfectum.

Sg.	1.	kupovaahъ	Du.	kupovaahově	Pl.	kupovaahomъ
	2.	kupovaaše		kupovaašeta		kupovaašete
	3.	kupovaaše		kupovaašete (ta)		kupovaahą

Aoristus.

Sg.	1.	kupovahъ	Du.	kupovahově	Pl.	kupovahomъ
	2.	kupova		kupovasta		kupovaste
	3.	kupova		kupovaste (ta)		kupovašę

Part. praet. act. I. kupovavъ, -vъši, -vъ.
Part. praet. act. II. kupovalъ, -la, -lo.
Part. praet. pass. kupovanъ, -na, no.
Inf. kupovati; *sup.* kupovatъ.

B) Coniugatio verborum, quae suffixa personarum in praesenti ad *radicem immediate assumunt*, i. e. absque ulla vocali intermedia; huc spectant radices: jes- (esse), věd- (scire), dad- (dare), jad- (edere).

1. b y t i.

a) radix: jes.

Praesens	Sg.	1.	jesmь	Du.	jesvě	Pl.	jesmъ
		2.	jesi		jesta		jeste
		3.	jestъ		jeste (ta)		sątъ

b) ex rad. bąd: bądą (fio, ero).

	Sg.	1.	bądą	Du.	bądevě	Pl.	bądemъ
		2.	bądeši		bądeta		bądete
		3.	bądetъ		bądete (ta)		bądątъ
Imperativus	Sg.	1.	—	Du.	bąděvě	Pl.	bąděmъ
		2.	bądi		bąděta		bąděte
		3.	bądi		bąděta		—

Part. praes. act. sy, sąšti, sy (gen. sąšta etc.).

Imperfectum	Sg.	1.	běahъ	Du.	běahově	Pl.	běahomъ
		2.	běaše		běašeta		běašete
		3.	běaše		běašeta (te)		běahą
Aoristus a)	Sg.	1.	běhъ	Du.	běhově	Pl.	běhomъ
		2.	bě		běsta		běste
		3.	bě		běste (ta)		běšę
Aoristus b)	Sg.	1.	byhъ	Du.	byhově	Pl.	byhomъ
		2.	by, bystъ		bysta		byste
		3.	by, bystъ		byste (ta)		byšę
Conditionalis	Sg.	1.	bimь	*Du.	bivě	Pl.	bimъ
		2.	bi		bista		biste
		3.	bi		biste		bą, bišę

Part. praet. act. I. byvъ, byvъši, byvъ.
Part. praet. act. II. bylъ, -la, -lo.
Part. praet. pass. zabъvenъ (zabyti, oblivisci), -na, -no.
Inf. byti; *sup.* bytъ.

2. věděti.

Praesens	Sg.	1.	věmь	Du.	věvě	Pl.	věmъ
		2.	věsi		věsta		věste
		3.	věstъ		věste (ta)		vědętъ
Imperat.	Sg.	1.	—	Du.	vědivě	Pl.	vědimъ
		2.	věždь		vědita		vědite
		3.	věždь		vědita		—

Part. praes. act. vědy, vědąšti, vědy (gen. vědąšta).
Part. praes. pass. vědomъ, -ma, -mo.
Imperf. věděahъ, věděaše ... věděahą.
Aoristus věděhъ, vědě, vědě ... věděšę.
Part. praet. act. I. věděvъ; II. vědělъ.
Part. praet. pass. věděnъ, -na, -no.
Inf. věděti; *sup.* vědětъ.
Nota. Forma perfecti: *vědě* (povědě) eundem sensum habet ac praesens: *věmь.*

3. dati.

Praesens	Sg.	1.	damь	Du.	davě	Pl.	damъ
		2.	dasi		dasta		daste
		3.	dastъ		daste (ta)		dadętъ
Imperat.	Sg.	1.	—	Du.	dadivě	Pl.	dadimъ
		2.	daždь		dadita		dadite
		3.	daždь		dadita		—

Imperf. daděahъ, daděaše ... daděahą.
Part. praes. act. dady, dadąšti, dady (gen. dadąšta).
Part. praes. pass. dadomъ.

Aoristus	Sg.	1.	dahъ	Du.	dahově	Pl.	dahomъ
		2.	da (dastъ)		dasta		daste
		3.	da (dastъ)		daste (ta)		dašę

Part. praet. act. I. davъ; II. dalъ.
Part. praet. pass. danъ, -na, -no.
Inf. dati; *sup.* datъ.

4. jasti.

Praesens	Sg.	1.	jamь	Du.	javě	Pl.	jamъ
		2.	jasi		jasta		jaste
		3.	jastъ		jaste (ta)		jadętъ
Imperat.	Sg.	1.	—	Du.	jadivě	Pl.	jadimъ
		2.	jaždь		jadita		jadite
		3.	jaždь		jadita		—

Imperf. jaděahъ, jaděaše, jaděaše ... jaděahą.
Part. praes. act. jady, jadąšti, jady (gen. jadąšta).

Aoristus	Sg.	1.	jasъ jahъ	Du.	jasově, -hově	Pl.	jasomъ, -homъ
		2.	ja (jastъ)		jasta		jaste
		3.	ja (jastъ)		jaste		jasę, jašę

Part. praet. act. I. jadъ; II. jalъ.
Part. praet. pass. jadenъ, -na, -no.
Inf. jasti; *sup.* jastъ.

TEXTVS.

PSALMI XXI–CVI.

ANNOTATIONES AD FOL. III.

Col. A.

L. 6.	ⰼⰵ	= ⰼⰹⰶⰵ
l. 8.	ⱄⱂⱄⰵⱀⰹⱑ	= ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰹⱑ
l. 9.	ⱄⰲⱃⰲⱄⰰ	= ⱄⰲⱃⱁⰲⱁⱄⰰ
l. 10.	ⰲⰴⱀⰵ	= ⰲⱏ ⰴⱏⱀⰵ *lege:* va dne
l. 12.	ⰿⱀⱑ	= ⰿⱏⱀⱑ *lege:* mně
12–13.	ⰲ ⱄⰲⱑⰵⰿ	= ⰲⱏ ⱄⰲⰵⱅⱑⰵⰿⱏ *lege:* v svetějem
l. 13.	ⰱⰲⰲⱃⰰ	= ⰱⰲⰰⰲⱃⰰ
»	ⰹⱁⰲⱃⰲⰰ	= ⰹⱁⰵⰰⰹⰲⱃⱁⰲⰰ
l. 14.	ⰸⱂⰲⰰⱎⰵ	= ⰸⱂⱏⰲⰰⱎⰵ
»	ⱁⱌⰹ	= ⱁⱅⱏⱌⰹ *lege:* otci
»	ⱀⱎⰹ	= ⱀⰰⱎⰹ
l. 18.	ⰶⱌⱏ	= ⰶⰲⱃⱁⰲⱑⱌⱏ
»	ⰶⱌⰿⱏ	= ⰶⰲⱃⱁⰲⱑⱌⱁⰿⱏ
l. 20.	ⰳⰲⱃⰰⱎⰵ	= ⰳⰲⱃⰰⰳⱁⰲⱃⰰⱎⰵ
l. 21.	ⰳⰲⱃⰲⱁⱂ	= ⰳⰲⱃⰰⰲⱁⱂ
»	ⰳⰰ	= ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ
l. 22.	ⱄⱂⱄⰵⱅ	= ⱄⱂⰰⱄⰵⱅ *lege:* spaset
l. 33.	$\overset{\text{ⱄ}}{\text{ⰵⰹ}}$	= ⰵⰹⱄⰹ = ⰵⰹⱄⱅ 3. sing.
l. 34.	ⱄⱃⱌⰵ	= ⱄⱃⱏⰴⱏⱌⰵ *lege:* srdce
l. 39.	ⱄⱀⰿⱏ	= ⱄⱏⱀⱏⰿⱏ *lege:* sanam

Col. B.

L. 3.	ⰳⰹ	= ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹ
l. 5.	ⰴⱈⱎ	= ⰴⱆⱈⱎ
l. 10.	ⱌⱃⰽⰲⰵ	= ⱌⱃⱏⰽⱏⰲⰵ *lege:* crkve
l. 11.	ⰱⰲⰲⱃⰾⰲⰵ	= ⰱⰲⰰⰲⱃⰾⰲⰵ (recte ⰱⰲⰰⰲⱃⰹⰲⰵ)
11–12.	ⱄⰲⱃⰲⰾⰲⰵ	= ⱄⰲⱃⰰⰲⰾⰲⰵ (recte ⱄⰲⱃⰰⰲⰹⰲⰵ)
l. 13.	ⰹⱁⰲⱃⰲⰵ	= ⰹⱁⰵⰰⰹⰲⱃⰵⰲⰵ
l. 14.	ⰿⰹⰲⰹ	= ⰿⱁⰲⱃⰹⰲⰲⰹ
l. 17.	ⱂⱁⰱⰲⰲⱃⰰ	= ⱂⱁⰱⰲⰰⰲⱃⰰ
l. 18.	ⰹⱄⱂⰲⱑⰿ ⱄⰵ	= ⰹⱄⱂⱁⰲⱑⰿⱏ ⱄⰵ
l. 19.	ⰳⰲⱑ	= ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰵⰲⱑ (r. ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰵⰲⰹ)
l. 21.	ⰲ'ⱄⱈⰲⰾⰵⰲ	= ⰲ'ⱄⱈⰲⰰⰾⰵⰲ *lege:* vashvalet
l. 23.	ⰲⰽⰰ	= ⰲⱑⰽⰰ
l. 25.	ⱁⰰ ⰶⰵ	= ⱁⰰⰵⰿⰲⰵ
l. 26.	ⰳⱀⰵ	= ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏⱀⰵ
l. 27.	ⱌⱃⱄⰲⰹ	= ⱌⱑⱄⰰⱃⱏⱄⰲⰹ
l. 30.	ⱁⰰ ⰶⱂ	= ⱁⰰⰵⰿⰲⱂ
l. 34.	ⱀⰵⱄⰰ	= ⱀⰵⰵⰵⱄⰰ
»	ⱂⱃⰰⰲⰴⰸ	= ⱂⱃⰰⰲⱏⰴⰸ
l. 35.	ⰳⱏ	= ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ
39–40.	ⰴⱈⱎ	= ⰴⱆⱈⱎ

[illegible]

[illegible]

ARGUMENTUM.

I. ABECEDARIUM.

II. PARADIGMATA.

Declinatio.

A) Decl. nominalis. Decl. substantivorum.

Decl. adjectivorum et participiorum nominalis.

B) Declinatio pronominalis (Pronominum impersonalium).

C) Declinatio composita (mixta).

Coniugatio.

A) Coniugatio verborum cum vocali copulativa.

B) Coniugatio verborum, quae suffixa immediate assumunt.